

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Декан факультету
дошкільної та спеціальної освіти

Світлана ПОПИЧЕНКО

« 14 » серпня 2024 р.

ПРОГРАМА
ВИПУСКНОГО ЕКЗАМЕНУ З ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ОС «магістр»
(денна та заочна форма навчання)

Спеціальність 013 Початкова освіта
Освітня програма: Початкова освіта. Дошкільна освіта

Програма випускного екзамену з дошкільної освіти для студентів спеціальності 013 Початкова освіта. Освітня програма: Початкова освіта. Дошкільна освіта.

Розробники:

Скрипник Н.І., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти;

Залізняк А.М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти;

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри дошкільної освіти (протокол № 1 від 14 серпня 2024 р.)

В.о. завідувача кафедри дошкільної освіти доц. Мельникова .О.М.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету початкової освіти (протокол №1 від 16 серпня 2024 року)

Голова науково-методичної комісії факультету початкової освіти

 доц. Ящук О.М.

Пояснювальна записка

Програма випускного екзамену зі спеціальності 013 Початкова освіта. Дошкільна освіта освітньо-професійної програми Початкова освіта. Дошкільна освіта другого (магістерського) рівня вищої освіти складена на основі навчальних програм фахових дисциплін: «Методична робота в дошкільному закладі», «Управління педагогічною взаємодією з батьками у дошкільній освіті», «Організація і керівництво дошкільною освітою», «Педагогічні технології методик дошкільної освіти» .

Основна мета випускного екзамену зі спеціальності 013 Початкова освіта. Дошкільна освіта – встановлення відповідності набутих здобувачами результатів навчання (компетентностей) вимогам освітньої програми, стандартів вищої освіти та Національної рамки кваліфікацій.

Відповідно до ОП Початкова освіта. Дошкільна освіта магістр дошкільної освіти повинен володіти такими фаховими компетентностями:

- здатність організувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій;
- здатність здійснювати методичний супровід освітньої діяльності закладу дошкільної освіти;
- здатність до психолого-педагогічного керівництва особистісним розвитком дітей раннього і дошкільного віку, зокрема, дітей з особливими освітніми потребами;
- готовність до організації фінансово-господарської діяльності закладів дошкільної освіти;
- здатність створювати та впроваджувати в практику наукові розробки, спрямовані на підвищення якості освітньої діяльності та освітнього середовища в системі дошкільної, зокрема, інклюзивної освіти;
- здатність здійснювати просвітницьку діяльність з метою підвищення психолого-педагогічної компетентності вихователів, батьків, громадськості;
- здатність до організації співпраці закладу дошкільної освіти з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців до партнерства з батьками;
- здатність здійснювати нормативно-правове регулювання діяльності закладу дошкільної освіти, керуючись законодавчими документами та основами професійної етики;
- здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці;
- здатність створювати та організувати ефективні комунікації управління;
- здатність аналізувати і структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію;
- здатність до формування в дітей раннього мистецтва і засоби художньої

виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності. КС-13. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності;

- здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна), діяльністю дітей раннього і дошкільного віку;

- здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.

Результатами навчання передбачено набуття наступних умінь та навичок:

- критично осмислювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування дошкільної освіти в Україні;

- впроваджувати інформаційні та комунікаційні технології і генерувати нові ідеї в організації освітнього процесу закладів дошкільної освіти різного типу;

- встановлювати взаємодію з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців та батьками з метою забезпечення якості дошкільної освіти, реалізації дослідницьких та інноваційних проектів;

- аналізувати й порівнювати результати педагогічного впливу на індивідуальний розвиток дитини дошкільного віку в різних видах діяльності;

- організовувати методичний супровід освітньої діяльності в мультикультурному середовищі закладу дошкільної освіти для формування в дітей поваги до різних національностей та здатності до взаємодії;

- здійснювати психолого-педагогічне керівництво індивідуальним розвитком особистості дитини;

- знати і використовувати в практичній діяльності законодавчу базу дошкільної освіти;

- виявляти та відтворювати в практичній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти передовий педагогічний досвід та результати досліджень;

- застосовувати в професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання психолого- педагогічних дисциплін і обирати відповідні технології та методики;

- володіти уміннями й навичками аналізу, прогнозування, планування, організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії;

- організовувати харчування, медичне обслуговування, оздоровлення дітей;

- уміти планувати та координувати фінансово-господарську діяльність закладів дошкільної освіти;

- організувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу з представниками різних професійних груп;
- розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти.
- аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти;
- володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку;
- враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ знань і вмінь студентів

Сума балів за тестові завдання	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для комплексного кваліфікаційного іспиту	Характеристика відповідей студента
90-100	A	відмінно	Обсяг правильно розв'язаних завдань становить 90-100 %. Студент володіє уміннями і навичками розв'язування складних, нестандартних тестових завдань як обов'язкового так і підвищеного рівнів, демонструє розуміння змісту навчального матеріалу, Розв'язувані завдання правильні, обґрунтовані і раціональні.
82-89	B	дуже добре	Обсяг правильно розв'язаних завдань становить понад 82-89 %. У розв'язаних тестових завданнях зустрічаються окремі неточності і незначні помилки, які суттєво не впливають на правильність відповіді.
74-81	C	добре	Обсяг розв'язаних тестових завдань становить 74-81 %. Студент добре володіє уміннями і навичками розв'язування нескладних тестових завдань, демонструє розуміння змісту навчального матеріалу, знає властивості понять і вміє обґрунтовувати їх істинність, вміє

			логічно мислити, робити правильні умовиводи і судження.
64-73	D	достатньо	Обсяг розв'язаних тестових завдань становить 64-73 %. Студент задовільно володіє уміннями і навичками розв'язування нескладних тестових завдань. У відповідях на запитання тесту допускаються несуттєві недоліки та помилки.
60-63	E	задовільно	Обсяг розв'язаних тестових завдань становить 60-63 %. Відповіді на питання тесту носять фрагментарний характер, свідчать, що студент відтворює знання поверхово, на рівні запам'ятовування, не вміє застосовувати їх в змінених умовах, міркує шаблонно.
35-59	FX	незадовільно	Обсяг розв'язаних тестових завдань становить 35-59 %. У студента відсутні просторова уява, знання, вміння і навички для розв'язування поставлених завдань.
0-34	F	незадовільно	Обсяг розв'язаних тестових завдань становить менше 34 %. Студент не усвідомлює змісту запитань тесту, його відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання або відсутня зовсім, не вміє міркувати.

СТРУКТУРА ОЦІНКИ

Тестові запитання від 1 до 100 мають чотири варіанти відповіді, серед яких лише одна правильна. Необхідно вибрати правильний варіант відповіді (а, б, в, г) та позначити її в бланку відповіді біля номера завдання.

Загальна оцінка за тестові запитання оцінюється за шкалою від 0 до 100 балів, де кожна правильна відповідь становить 1 бал. Загальний бал оцінювання рівня знань студента вираховується згідно кількості правильних відповідей.

ЗМІСТ ВИПУСКНОГО ЕКЗАМЕНУ З ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

УПРАВЛІННЯ ПЕДАГОГІЧНОЮ ВЗАЄМОДІЄЮ З БАТЬКАМИ У ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

Тема 1.1. Теоретичні засади управління педагогічною взаємодією з сім'єю у дошкільній освіті

Загальні поняття: «педагогічна взаємодія», «управління», «виховання», «процес виховання», «педагогічна взаємодія вихователів та батьків», «співробітництво». Завдання, функції управління й взаємодії. Місце дошкільної освіти в суспільстві. Напрями інтеграції сімейного та суспільного виховання дошкільників. Принципи педагогічної взаємодії вихователів закладів дошкільної освіти з батьками дітей. Нормативно-правові документи щодо взаємодії ЗДО з батьками.

Тема 1.2. Спілкування у педагогічному процесі

Спілкування – найважливіший професійний інструмент педагогічної діяльності. Правила педагогічного спілкування. Види спілкування. Бар'єри спілкування. Ускладнення, що виникають у процесі спілкування. Структура педагогічного спілкування. Спільнота педагогічного спілкування.

Тема 1.3. Майстерність педагогічного спілкування

Сутність і зміст педагогічної етики. Етичні засади педагогічної професії. Педагогічний такт як основа професійної діяльності вихователя ЗДО. Педагогічна культура вихователя. Конфлікт і взаємодія в педагогічній діяльності закладу дошкільної освіти. Технології роботи з батьками, спрямовані на конструктивну взаємодію з вихователями ЗДО.

Тема 2.1. Готовність вихователів до ефективної комунікації з батьками дошкільників

Зміст понять «готовність», «психологічна готовність», «психологічна готовність до педагогічної діяльності». Основні підходи до професійної діяльності. Зміст понять “професійно-педагогічна підготовка” та визначення співвідношення понять “професійно-педагогічна підготовка” і “готовність до професійно-педагогічної діяльності”. Ефективна комунікація (спілкування) — важлива якість управління.

Тема 2.2. Провідні концепції виховання батьків

Модель групових консультацій. Адлерівська модель. Навчально-теоретична модель. Модель чуттєвої комунікації. Модель заснована на трансакційному аналізі. Психоаналітична теорія Християнське виховання батьків.

Тема 2.3. Педагогічна просвіта сучасних батьків

Актуальність педагогічної просвіти сучасних батьків. Програми ДНЗ України про взаємодію дитячого закладу із сім'єю вихованців. Проблеми взаємодії дошкільного закладу й сім'ї на сучасному.

Тема 2.4. Методи та форми управління педагогічною взаємодією з батьками

Педагогічна культура батьків. Методи дослідження сім'ї. Методи впливу учасників педагогічного процесу один на одного. Форми батьківської просвіти (традиційні та інтерактивні або нетрадиційні). Умови успішного родинного виховання в сучасних умовах

Тема 2.5. Організаційні засади педагогічної взаємодії педагогів і батьків

Організація спільної діяльності батьків і дітей. Основні положення педагогічної взаємодії. Характеристика груп батьків, діти яких відвідують ЗДО.

Характеристика груп батьків, які готові виховувати власних дітей. Типові варіанти ставлення батьків до вихователів. Моніторинг ефективності роботи педагога ЗДО з родиною.

Тема 2.6. Соціально-педагогічний патронаж у системі освіти

Сутність поняття: патронаж, соціально-педагогічний патронат в системі освіти. Всебічна та дієва допомога сім'ї. Сутність поняття «соціально-педагогічний патронат сім'ї». Зміст, завдання, принципи, функції, етапи соціально-педагогічного патронажу сім'ї. Класифікація патронажу та груп щодо здійснення соціально-педагогічного патронажу. Методи роботи з батьками в практиці соціально-педагогічного патронату. Методи терапевтичного впливу на дітей в практиці соціально-педагогічного патронажу. Реалізація прав дитини через соціально-педагогічний патронаж

Тема 2.7. Соціально-педагогічний патронаж неблагополучних сімей

Поняття «неблагополучна сім'я». Типи неблагополучних сімей, які сприяють появі «важких» дітей (за Б. Алмазовим, Л. Алексєєвою, В. Шахраєм). Індивідуальний підхід в роботі з неблагополучною сім'єю. Фактори поведінки дітей з неблагополучних сімей та їхнє здоров'я. Форми, методи та напрямки роботи з неблагополучною сім'єю. Сімейна психотерапія. Основні ролі педагога в роботі з родиною.

МЕТОДИЧНА РОБОТА В ДОШКІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Тема 1. Нормативно-правове регулювання методичної роботи в ЗДО.

Мета, завдання та напрямки методичної роботи в ЗДО. Професіограма вихователя-методиста. Система управління методичною роботою. Принципи організації методичної роботи.

Тема 2. Методичний кабінет.

Роль та функції центру методичної допомоги. Забезпечення методичного кабінету. Документація та планування діяльності вихователя-методиста. Діловий щоденник аналізу освітньо-виховного процесу.

Тема 3. Педагогічна рада як колективний орган управління навчальним закладом.

Мета, завдання та функції педагогічної ради. Форми організації та проведення педагогічних рад. Методичні об'єднання для вихователів.

Тема 4. Зміст і форми методичної роботи з педагогами.

Особливості роботи вихователя-методиста з педагогами закладу. Індивідуальні та колективні форми роботи з педагогічним колективом. Схема вивчення роботи педагога. Діагностика педагогічних кадрів. Рекомендації щодо проведення консультацій для педагога.

Тема 5.

Система контролю за якістю освітнього процесу. Контроль як функція управління. Критерії оцінки та чинники результативності діяльності педагога. Об'єкти й акценти контролю. Причини управлінських невдач.

Тема 6. Особливості проведення контролю за освітньою діяльністю.

Форми і види контролю. Загальні правила контролю. Алгоритм аналізу системи роботи педагога. Вимоги до висновків та пропозицій того, хто здійснює контроль. Оформлення результатів контролю.

Тема 7. Моніторинг якості результатів методичної роботи у дошкільному навчальному закладі.

Критерії оцінки результатів функціонування методичної роботи. Психологічні та навчальні критерії. Рівні функціонування методичної роботи як системи.

Тема 8. Науково-дослідна робота у ЗДО.

Сутність структура та форми науково-дослідної роботи у ЗДО. Організація науково-дослідної роботи методистом. Диференціація системи підвищення педагогічної майстерності.

ПСИХОЛОГІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Тема 1. Завдання, зміст, структура курсу «Організація і керівництво дошкільної освіти»

Завдання, зміст, структура курсу, його значення у підготовці організатора, керівника системи дошкільної освіти.

Тема 2. Завдання і принципи дошкільної освіти в Україні

Основні етапи становлення дошкільної освіти в Україні. Закон України «Про дошкільну освіту». Завдання і принципи дошкільної освіти. Здобуття дошкільної освіти. Основні законодавчі матеріали про мету і завдання дошкільної в Україні на сучасному етапі забезпечення реалізації державної політики в галузі дошкільної освіти.

Тема 3. Система дошкільної освіти. Органи управління дошкільною освітою.

Органи управління системою дошкільної освіти. Основні завдання органів управління, функції, структура. Повноваження органів управління дошкільною освітою. Управління (відділи) освіти, їх повноваження.

Тема 4. Організація та функціонування діяльності дошкільного навчального закладу.

Положення про дошкільний навчальний заклад. Типи дошкільних навчальних закладів. Порядок організації і відкриття дошкільних навчальних закладів. Статут дошкільного навчального закладу. Ліцензування. Штати і

штатний розпис. Колектив ЗДО. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Комплектація в дошкільному навчальному закладі. Батьківський комітет. Взаємодія ЗДО з іншими організаціями. Організація роботи з охорони праці в закладі. Трудове законодавство.

Тема 6. Особливості керівництва закладом дошкільної освіти

Зміст і завдання керівництва ЗДО. Організаційна структура ЗДО. Завідуючий дошкільним навчальним закладом – основні напрямки і функції. Керівник як адміністратор, організатор, спеціаліст, суспільний діяч, вихователь колективу. Самоврядування. Педагогічна рада. Функції методиста як організатора навчально-виховної роботи в ЗДО. Ділова документація завідуючої, методиста. Річний план – структура, форми, вимоги. Методичні розробки річного плану.

Тема 7. Організація керівництва дошкільним навчальним закладом

Організація як функція дошкільного закладу. Організаційна діяльність керівника закладу. Посадові інструкції працівників дошкільного закладу. Організація робочого часу. Графіки роботи працівників. Основні форми організаційної роботи: наради, накази, розпорядження; бесіди, консультації, інструктаж. Методична робота в дошкільному закладі – поняття, призначення, зміст. Основні форми методичної роботи. Організація роботи по самоосвіті. Методичний кабінет ЗДО. Педагогічний досвід. Значення передового педагогічного досвіду. Організація методичної роботи з педагогічним кадрами по підвищенню теоретичної і професійної майстерності. Система підвищення, її принципи. Методичні об'єднання – завдання, форми організації. Організація експериментальної роботи в дошкільному закладі.

Тема 8. Діяльність органів управління дошкільною освітою

Діяльність органів управління по забезпеченню ЗДО педагогічними кадрами. Профорієнтаційна робота. Підготовка резерву керівних кадрів. Робота з молодими спеціалістами. Взаємодія з органами здоров'я, місцевими органами самоврядування. Планування відділів освіти. Ведення діловодства. Науково – методичне забезпечення дошкільної освіти.

Тема 9. Організація інспекторсько-контрольної діяльності

Визначення інспектування, мета, завдання. Організаційні форми інспектування. Інспектування в системі дошкільної освіти. Нормативна база, зміст і завдання. Організаційні форми, порядок інспектування. Інспекційно-контролююча діяльність в дошкільному закладі. Основи правильного контролю. Система контролю. Види і форми контролю. Зміст і порядок контролю. Педагогічний аналіз, види. Результати інспектування. Їх документальне оформлення. Вимоги до підсумкового документу. Перевірка виконання по висновкам інспектування. Взаємодія інспекції з атестаційним службами, комісіями.

Методичне забезпечення підготовки студентів до комплексного кваліфікаційного іспиту можуть складати навчальні посібники і програми для закладів дошкільної освіти.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
2. Бабюк Т. Й., Каньоса Н. Г., Вашак О. О. Організація просвітницької діяльності в закладі дошкільної освіти: навчально-методичний посібник / за ред. Бабюк Т. Й. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О. В., 2021. 120 с.
3. Гаврилюк С.М., Залізник А.М. Педагогічна взаємодія закладу дошкільної освіти та сім'ї у вихованні дітей дошкільного віку. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. Умань, 2020. Вип.1 (3), Ч.2. С. 59-64.
4. Закон України «Про дошкільну освіту» / Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2628-14>
5. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку / Національна академія педагогічних наук України. Київ: ФОП Ференець В.Б., 2020. 44 с.
6. Крутій К. Л. Планування роботи сучасного дошкільного навчального закладу: поняття, особливості, умови ефективної реалізації. Запоріжжя: ТОВ „ЛІПС. ЛТД”, 2005. 208 с.\
7. Марчук О. О., Абраменко Ю. Р. Сучасні напрями просвітницької діяльності вихователя серед батьків та громадськості. *Наукові та освітні трансформації в сучасному світі*: збірник матеріалів Всеукр. міждисциплінарної наук. практ. конф. (Чернігів, 15 липн. 2021 р.). Суми: ТОВ НВП «Росток А.В.Т.», 2021. С. 257-258.
8. Методичні рекомендації до Базового компоненту дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти), 2021 р. <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-metodichnih-rekomendacij-do-onovlenogo-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti>.
9. Наказ міністерства освіти та науки України «Про затвердження примірного Положення про методичний кабінет закладу дошкільної освіти» від 16.04.2018 р. № 372 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-primirnogo-polozhennya-pro-metodichnij-kabinet-zakladu-doshkilnoyi-osviti>
10. Планування і управління в системі дошкільної освіти: навчальний посібник для підготовки студентів зі спеціальності 012 Дошкільна освіта / Укладач Валентина Миколаївна Кушнір. Умань: ВПЦ «Візаві». 2019. 177 с.
11. Положенням про заклад дошкільної освіти № 305 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 27 січня 2021 р. № 86): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/86-2021-%D0%BF#n9>
12. Скрипник Н.І. Методична робота в дошкільній освіті : навчально-методичний посібник / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, ф-т дошкільної та спец. освіти. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2019. – 108 с.
13. Швайка Л.А. Методична робота в ДНЗ. Харків: Вид. група «Основа», 2017. 304 с.
14. Черепаня Н. І., Русин Н. М. Інтерактивні форми роботи з батьками вихованців в умовах сучасного ЗДО. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2020. Вип. 1 (11). С. 169-172.